

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичного заняття

«Відповідність грантових та старт-ап заявок цілям сталого розвитку»

з курсу «Екологія»

для студентів спеціальностей

181 «Харчові технології»,

185 «Нафтогазова інженерія та технології»

усіх форм навчання

Харків 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичного заняття

«Відповідність грантових та старт-ап заявок цілям сталого розвитку»

з курсу «Екологія»

для студентів спеціальності

181 «Харчові технології»

185 «Нафтогазова інженерія та технології»

усіх форм навчання

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 1 від 16.02.2023 р.

Харків
НТУ «ХПІ»
2023

Методичні вказівки до практичного заняття «Відповідність грантових та старт-ап заявок цілям сталого розвитку» з курсу «Екологія» для студентів спеціальностей 181 «Харчові технології», 185 «Нафтогазова інженерія та технології» усіх форм навчання / уклад. Т.С. Тихомирова, О.В. Шестопапов, Т.Б. Новожилова. – Харків : НТУ «ХП». – 24с.

Укладачі Т.С. Тихомирова, О.В. Шестопапов, Т.Б.Новожилова

Рецензент О.Г. Тульська

Кафедра хімічної техніки та промислової екології

ВСТУП

Сталий розвиток (англ. sustainable development) – загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Це «розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби»

Цілі сталого розвитку (ЦСР, відомі також як Глобальні цілі) – ключові напрямки розвитку країн, що були ухвалені на Саміті ООН зі сталого розвитку.. ЦСР ухвалені на період від 2015 до 2030 року і нараховують 17 Глобальних цілей, яким відповідають 169 завдань.

Грант – це незворотна фінансова або інша допомога для реалізації певних проектів в різних сферах, від культурних до наукових. В якості гранта можуть надаватися не лише фінансові, а й інші (матеріально-технічні, наприклад) засоби, які отримують громадяни, громадські організації та юридичні особи для виконання певних завдань чи реалізації цілей, визначених в умовах надання цього гранту, сформульованих у цілісному проекті і описаних у проектній заявці.

Стартап – процес виходу на ринок новоствореного підприємства з інноваційним проектом, зазвичай, у короткотривалий термін і з мінімальними капіталовкладеннями

Більшість аплікаційних форм (форм для подання заявки на участь в конкурсній грантових заявках), атож описів стартап проектів останнім часом містять обов'язкове поле відповідності проекту (його цілей, ідей) цілям сталого розвитку. Адже без такої відповідності нема сенсу реалізовувати проект, оскільки людство при своєму розвитку орієнтується саме на сталість.

Дана практична робота допоможе студентам краще орієнтуватися в цілях та завданнях сталого розвитку та отримати навички максимально точно знаходити відповідність між цілями проекту та цілями (завданнями) сталого розвитку.

Практичне заняття

Відповідність грантових та старт-ап заявок цілям сталого розвитку

Тривалість: 6 годин.

1. Цілі та завдання сталого розвитку

ЦСР №1 “Подолання бідності”, завдання та рекомендації для її досягнення

Таблиця 1 - ЦСР №1 та її завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
Подолання бідності	1.1 Скоротити в 4 рази рівень бідності, зокрема шляхом ліквідації її крайніх форм
	1.2 Скоротити бідність принаймні вдвічі
	1.3 Впровадити національні системи соціального захисту
	1.4 Рівні права на власність, основні послуги, технології та економічні ресурси
	1.5 Створення стійкості (здатності швидко подолати наслідки) до екологічних, економічних і соціальних катастроф
	1 а. Мобілізація ресурсів для подолання бідності
	1 б. Створення основ політики викорінення бідності на всіх рівнях

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №1 в Україні:

1. Дотримання принципу соціальної справедливості при розподілі коштів програм соціальної підтримки, досягнення високого рівня залучення бідного населення до системи державної соціальної підтримки з одночасним зменшенням частки небідного населення серед реципієнтів соціальних програм.

2. Зменшення масштабів дитячої бідності, передусім її немонетарних аспектів, за рахунок поширення безоплатних послуг для розвитку дитини на всіх етапах її становлення як особистості, що послабить тягар на бюджет сімей з дітьми та знизить ризики бідності для дітей у їх майбутньому дорослому житті;

3. Активізація непрацюючих працездатних учасників соціальних програм шляхом застосування дієвих інструментів для виведення таких груп на ринок праці, їх залучення до життя громади.

4. Створення умов для зростання фінансової спроможності домогосподарств та розширення їх можливостей для розвитку через систему надання безоплатних або частково безоплатних послуг для окремих категорій сімей.

ЦСР №2 “Подолання голоду” завдання та рекомендації для її досягнення

Таблиця 2 - ЦСР №2 та її завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
Покінчити з голодом, досягти продовольчої безпеки та покращити харчування та сприяти сталому сільському господарству	2.1 Загальний доступ до безпечної та поживної їжі
	2.2 Покінчити з усіма формами недоїдання
	2.3 Подвоїти продуктивність і доходи дрібних виробників продуктів харчування
	2.4 Стійке виробництво харчових продуктів і стійка сільськогосподарська практика
	2.5 Підтримувати генетичне різноманіття у виробництві продуктів харчування
	2.а Інвестиції в сільську інфраструктуру, сільськогосподарські дослідження, технології та генні банки
	2.б Запобігати обмеженням торгівлі сільськогосподарською продукцією, викривленням ринку та експортним субсидіям
	2.в Забезпечити стабільні ринки продовольчих товарів та своєчасний доступ до інформації

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №2 в Україні:

1. Підвищення рівня інвестиційної привабливості аграрного сектору (для цього, серед іншого, необхідно завершити процес створення цивілізованого ринку земель сільськогосподарського призначення).

2. Стимулювання створення малих господарств (площа до 50 га), зокрема сімейних ферм, через удосконалення правової бази та забезпечення сприятливих економічно-організаційних та соціальних умов їх діяльності.

3. Технічна модернізація сільськогосподарського виробництва та харчової промисловості, підвищення їх енергоефективності та реалізація потенціалу енергозбереження.

4. Сприяння нарощуванню експорту продовольства з високою доданою вартістю, зокрема шляхом завершення адаптації українського законодавства до вимог ЄС у сфері сільського господарства, забезпечення всеохоплюючого

впровадження на потужностях харчової та переробної галузей постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи НАССР.

5. Створення чіткого механізму регулювання ринку органічної продукції і сировини, належної системи її сертифікації.

6. Забезпечення стабільності, прогнозованості та прозорості системи державної підтримки аграрного сектору шляхом запровадження середньострокового бюджетного планування та виділення на підтримку сільгоспвиробництва не менше одного відсотка від обсягу валового випуску продукції сільського господарства. Державні кошти слід спрямовувати насамперед на пріоритетне фінансування інноваційно-інвестиційних проектів та стимулювання розвитку малого підприємництва.

7. Розробка й упровадження системи адресної допомоги на продовольство для найбільш уразливих категорій населення.

8. Започаткування програм «шкільне молоко», «овочевий мікс», «шкільний обід», що дозволить дітям різних вікових груп мати щоденний доступ до мінімального набору продуктів харчування та забезпечить третину їх добової норми калорій.

9. Проведення інформаційних кампаній щодо рекламування здорового способу харчування, передусім у дошкільних та шкільних навчальних закладах.

10. Обмеження надмірної волатильності (показник, який характеризує тенденції зміни ринкових цін і доходів впродовж певного часу) цін на продукти харчування та забезпечення належного функціонування ринків продовольства, зокрема шляхом: зниження ринкових ризиків для сільгоспвиробників через урізноманітнення ринкових інструментів (страхування, гарантійні фонди, форвардна торгівля, торгівля деривативами, електронна торгівля тощо).

ЦСР №3 “Міцне здоров’я” завдання та рекомендації для її досягнення

Таблиця 3 - ЦСР №3 та її завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
Забезпечення здорового життя та сприяння добробуту для всіх у будь-якому віці	3.1 Знизити материнську смертність
	3.2 Мінімізувати смертність, якій можна запобігти, серед дітей віком до 5 р
	3.3 Зупинити епідемії ВІЛ/СНІДу та туберкульозу, інших інфекційних захворювань у тому числі за рахунок використання інноваційних практик та засобів лікування
	3.4 Зниження передчасної смертності від неінфекційних захворювань, зміцнення психічного здоров’я
	3.5 Профілактика та лікування зловживання психотропними речовинами
	3.6 Зменшення травматизму та смертності на дорогах
	3.7 Загальний доступ до репродуктивної допомоги, планування сім’ї та сексуальної освіти
	3.8 Досягти загального охоплення медичним обслуговуванням
	3.9 Зменшення захворювань і смертей від небезпечних хімічних речовин і забруднення
	3.а Виконати рамкову конвенцію ВООЗ щодо боротьби з тютюнопалінням
	3.б Підтримувати дослідження, розробки та загальний доступ до недорогих вакцин і ліків
	3.в Збільшення фінансування охорони здоров’я та підтримка кадрів охорони здоров’я в країнах, що розвиваються
	3.г Удосконалення системи раннього попередження про глобальні ризики для здоров’я

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №3 в Україні :

1. Створення законодавчої бази для функціонування нової системи фінансування охорони здоров’я, яка базуватиметься на принципах соціальної відповідальності, прозорості та соціально-економічної обґрунтованості.

2. Запровадження моделі державного гарантування пакета медичної допомоги, який має бути доступним для всього населення, незалежно від статі, місця проживання, рівня статків та інших соціально-демографічних характеристик.

3. Імплементация програми протидії туберкульозу та ВІЛ/СНІДу.

4. Забезпечення неухильного виконання програм імунопрофілактики з дотриманням Національного календаря профілактичних щеплень.

5. Розроблення та реалізація комплексної програми транспортної безпеки, яка має передбачати жорсткий контроль безпеки дорожнього руху та транспортних засобів, підвищення якості доріг, проведення навчальної та

інформаційної роботи з попередження порушень, пов'язаних з дорожнім рухом та транспортним сполученням.

6. Поширення знань та практик щодо здорового способу життя та відповідальної самозбережувальної поведінки, насамперед серед дітей та молоді.

ЦСР №4 “Якісна освіта” завдання та рекомендації для її досягнення

Таблиця 4 - ЦСР №4 та її завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
Забезпечити інклюзивну та справедливую якість освіти та заохочувати можливість навчання протягом усього життя для всіх	4.1 Забезпечити доступність якісної шкільної освіти для всіх дітей та підлітків
	4.2 Забезпечити доступність якісного дошкільного розвитку для всіх дітей
	4.3 Забезпечити доступність професійної, технічної та вищої освіти
	4.4 Збільшити кількість людей з відповідними навичками для фінансового успіху
	4.5 Усунення будь-якої дискримінації в освіті
	4.6 Загальна грамотність і вміння рахувати
	4.7 Освіта для сталого розвитку та глобального громадянства
	4.a Будувати та модернізувати інклюзивні та безпечні школи
	4.b Розширення стипендій для здобуття вищої освіти для країн, що розвиваються
	4.c Збільшити кількість кваліфікованих викладачів у країнах, що розвиваються

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №4 в Україні:

1. Реформування освітньої галузі, що передбачає оновлення стандартів освіти.

2. Забезпечення рівного доступу до освіти та професійно-технічної підготовки для уразливих груп населення, насамперед людей з інвалідністю й осіб, які перебувають в уразливому становищі.

3. Оновлення змісту навчання шляхом упровадження навчальних програм з питань сталого розвитку, раціонального споживання, прав людини, гендерної рівності, культури, соціальної єдності, миру та ненасильства тощо.

4. Забезпечення принципу відповідності освіти потребам суспільного розвитку.

ЦСР №5 “Гендерна рівність” завдання та рекомендації для її досягнення

Таблиця 5 - ЦСР №5 та завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
Досягнення гендерної рівності та розширення можливості всіх жінок і дівчат	5.1 Створити умови для ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок і дівчат
	5.2 Знизити рівень гендернозумовленого та домашнього насильства, забезпечити ефективне запобігання його проявам та своєчасну допомогу постраждалим
	5.3 Викорінити примусові шлюби та обрізання статевих органів
	5.4 Гідно цінувати неоплачуваний догляд і заохочувати спільне ведення домашнього господарства, в тому числі догляд за дітьми
	5.5 Забезпечити рівні можливості представництва на вищих рівнях прийняття рішень у політичному та суспільному житті
	5.6 Розширити доступ населення до послуг з планування сім'ї та знизити рівень підліткової народжуваності
	5.a Рівні права на економічні ресурси, власність і фінансові послуги
	5.b Сприяти розширенню прав і можливостей жінок за допомогою технологій
	5.c Прийняти та зміцнити політику та чинне законодавство щодо гендерної рівності

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №4 в Україні:

1. Забезпечення гендерної рівності, запобігання будь-яким проявам дискримінації за ознакою статі.
2. Забезпечення рівних прав та можливостей їх реалізації для жінок і чоловіків.
3. Посилення повноважень жінок.
4. Урахування широкого спектру гендерних пріоритетів у процесі досягнення всіх Цілей Сталого Розвитку.

ЦСР №6 “Чиста вода” завдання та рекомендації для її досягнення

Таблиця 6 - ЦСР №6 та завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
1	2
Забезпечити сталі управління водопостачання	6.1 Забезпечити доступність якісних послуг з постачання безпечної питної води, будівництво та реконструкцію систем централізованого питного водопостачання із застосуванням новітніх технологій та обладнання
	6.2 Забезпечити доступність сучасних систем водовідведення, будівництво та реконструкцію водозабірних та каналізаційних очисних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання, викоринити відкриту дефекацію

1	2
Забезпечити доступність та стале управління водопостачанням	6.3 Зменшити обсяги скидання неочищених стічних вод, у першу чергу з використанням інноваційних технологій водоочищення на державному та індивідуальному рівнях
	6.4 Підвищити ефективність водокористування
	6.5 Забезпечити впровадження інтегрованого управління водними ресурсами
	6.6 Захист і відновлення водних екосистем
	6.a Розширення підтримки водопостачання та санітарії для країн, що розвиваються
	6.b Підтримка участі місцевого населення в управлінні водопостачанням та санітарією

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №6 в Україні:

1. Досягнення та підтримання належної якості природних вод шляхом запровадження системи інтегрованого басейнового управління водними ресурсами.
2. Забезпечення населення та інших користувачів водою належної кількості та якості.
3. Забезпечення доступу населення до належних санітарно-гігієнічних засобів, перш за все – до безпечних для довкілля систем водовідведення.
4. Підвищення ефективності водокористування в усіх секторах економіки.

ЦСР №7 “Доступна та чиста енергія” завдання та рекомендації для її досягнення

Таблиця 7- ЦСР №7 та завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
Забезпечити доступ до доступної, надійної, сталої та сучасної енергії для всіх	7.1 Розширити інфраструктуру та модернізувати мережі для забезпечення надійного та сталого енергопостачання на основі впровадження інноваційних технологій
	7.2 Забезпечити диверсифікацію постачання первинних енергетичних ресурсів
	7.3 Збільшити частку енергії з відновлюваних джерел у національному енергетичному балансі, зокрема за рахунок введення додаткових потужностей об'єктів, що виробляють енергію з відновлюваних джерел
	7.4 Підвищити енергоефективність економіки
	7.a Сприяти доступу до досліджень, технологій та інвестицій у чисту енергію
	7.b Розширення та вдосконалення енергетичних послуг для країн, що розвиваються

Рекомендації щодо досягнення цілі ЦСР №7 в Україні:

1. Створення умов для зростання виробництва енергії та її надійного і сталого постачання споживачам (населення, комунальний та виробничі сектори, сектор надання послуг).
2. Диверсифікація імпорту первинних енергоносіїв.
3. Збільшення виробництва та використання енергії з відновлюваних джерел та впровадження програм і заходів з підвищення енергозбереження та енергоефективності секторів економіки.

ЦСР №8 “Гідна праця” завдання та рекомендації для її досягнення

Таблиця 8 - ЦСР №8 та завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
Сприяти стійкому, інклюзивному та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній роботі для всіх	8.1 Забезпечити стійке зростання ВВП на основі модернізації виробництва, розвитку інновацій, підвищення експортного потенціалу, виводу на зовнішні ринки продукції з високою часткою доданої вартості
	8.2 Диверсифікація, інновації та оновлення для економічної продуктивності
	8.3 Просування політики підтримки створення робочих місць і розвитку підприємств
	8.4 Підвищення ефективності використання ресурсів у споживанні та виробництві
	8.5 Повна зайнятість і гідна праця з рівною оплатою
	8.6 Сприяти працевлаштуванню, освіті та навчанню молоді
	8.7 Покінчити з сучасним рабством, торгівлею людьми та дитячою працею
	8.8 Захищати трудові права та створюйте безпечні умови праці
	8.9 Сприяти розвитку корисного (справедливого) та сталого туризму
	8.10 Загальний доступ до банківських, страхових і фінансових послуг
	8.a Збільшити допомогу для підтримки торгівлі (у т.ч локальної)
8.б Розробити глобальну стратегію зайнятості молоді	

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №8 в Україні:

1. Покращання умов для ведення бізнесу, в т.ч. шляхом удосконалення регуляторних умов, спрощення процедури адміністрування податків та зборів, встановлення простих і прозорих правил оподаткування, створення сприятливого інвестиційного клімату.
2. Запровадження інструментів стимулювання пріоритетних (не більше 5) видів економічної діяльності, які відповідають принаймні таким критеріям: мають високу додану вартість, експортний потенціал та є інноваційними.

3. Створення стимулів для активізації технічної модернізації та інноваційної діяльності, у т. ч. приділення особливої уваги секторам з високою доданою вартістю і працемістким секторам.

4. Проведення орієнтованої на розвиток політики, яка сприяє продуктивній діяльності, створенню гідних робочих місць, підприємництва, творчості й інноваційній діяльності та заохочує розвиток мікро-, малих і середніх підприємств, у т. ч. шляхом надання їм доступу до фінансових послуг;

5. Підвищення ефективності інноваційного розвитку регіонів, досягнення високого рівня їх економічного розвитку, що сприятиме єдності економічного простору, розширенню та поглибленню міжрегіональних економічних зв'язків, розвитку внутрішніх товарних ринків;

6. Створення стимулів для упровадження раціональних моделей споживання на засадах сталого розвитку та недопущення погіршення стану навколишнього середовища.

7. Сприяння повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх жінок і чоловіків, а також захисту трудових прав і забезпеченню надійних і безпечних умов праці для всіх трудящих.

ЦСР №9 “Промисловість” завдання та рекомендації для її досягнення

Таблиця 9 - ЦСР №9 та завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
Створення стійкої інфраструктури, сприяння інклюзивній та сталій індустріалізації та інноваціям	9.1 Розвивати якісну, надійну, сталу та доступну інфраструктуру, яка базується на використанні інноваційних технологій, у т.ч. екологічно чистих видів транспорту
	9.2 Забезпечити розширення використання електротранспорту та відповідної мережі інфраструктури
	9.3 Забезпечити доступність дорожньо-транспортної інфраструктури, яка базується на використанні інноваційних технологій, зокрема через розширення форм участі держави у різних інфраструктурних проектах
	9.4 Сприяти прискореному розвитку високо- та середньовисокотехнологічних секторів переробної промисловості, які формуються на основі використання ланцюгів «освіта – наука – виробництво» та кластерного підходу
	9.5 Створити фінансову та інституційну системи (інноваційну інфраструктуру), що забезпечуватимуть розвиток наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок
	9.а Забезпечити доступність інтернету, особливо у сільській місцевості
	9.б Забезпечити збільшення участі молоді у наукових дослідженнях
	9.в Підтримка розвитку внутрішніх технологій та промислової диверсифікації

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №9 в Україні:

1. Розвиток інфраструктури ринків капіталу, зокрема оздоровлення банківської системи, яка має стати основним джерелом дешевих фінансових ресурсів; створення державних і приватних установ, що надають фінансові ресурси та знижують ризики виходу на світові ринки для малих і середніх підприємств-експортерів.

2. Розвиток сучасної надійної та доступної інфраструктури, включаючи інформаційно-комунікаційну, дорожньо-транспортну, енергетичну та інноваційну інфраструктуру, для підвищення ефективності діяльності бізнесу та якості життя населення.

3. Створення системи стимулів для підвищення ефективності використання ресурсів, ширшого застосування чистих та екологічно безпечних технологій і промислових процесів.

4. Створення дієвої ефективної системи захисту об'єктів інтелектуальної власності.

5. Поширення різних форм участі держави у реалізації інфраструктурних проектів, забезпечення проведення гнучкої тарифної політики для створення привабливих умов для бізнесу та інвесторів.

6. Сприяти прискореному розвитку високо- та середньо-високотехнологічних секторів переробної промисловості, які формуються на основі використання ланцюгів «освіта – наука – виробництво» та кластерного підходу за напрямками:

- а) розвиток інноваційної екосистеми;
- б) розвиток інформаційно-телекомунікаційних технологій (ІКТ);
- в) застосування ІКТ в АПК, енергетиці, транспорті та промисловості;
- г) високотехнологічне машинобудування;
- д) створення нових матеріалів;
- е) розвиток фармацевтичної та біоінженерної галузей.

Таблиця 10 - ЦСР №10 та завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
Зменшити нерівність доходів усередині та між країнами	10.1 Зменшити нерівність у доходах
	10.2 Сприяти загальному соціальному, економічному та політичному залученню всіх верст населення
	10.3 Забезпечити рівні можливості та покласти край дискримінації
	10.4 Впроваджувати фіскальну та соціальну політику, яка сприяє рівності
	10.5 Поліпшення регулювання глобальних фінансових ринків та установ
	10.6 Розширене представництво країн, що розвиваються, у фінансових установах
	10.7 Відповідальна та добре керована міграційна політика
	10.a Особливий та диференційований режим для країн, що розвиваються
	10.b Заохочувати допомогу розвитку та інвестиції в найменш розвинені країни
	10.c Зменшити транзакційні витрати для грошових переказів мігрантів

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №10 в Україні:

1. Підтримка розвитку соціального діалогу як гарантії справедливості соціально-трудових відносин.
2. Кардинальні зміни у політиці доходів.
3. Підвищення ролі оплати праці, що сприятиме усуненню надмірної нерівності та скороченню масштабів бідності працюючого населення.
4. Реформування системи пенсійного забезпечення.
5. Формування нової бюджетно-податкової політики, що забезпечить збалансований розподіл податкового навантаження на суб'єкти оподаткування.
6. Неухильне дотримання соціальних гарантій щодо рівного доступу до соціальних послуг.
7. Усунення будь-яких дискримінаційних положень із національного правового поля.
8. Запровадження програм створення доступного середовища для повноцінної участі людей з особливими потребами в економічному та суспільному житті.

Таблиця 11- ЦСР №11 та завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
Зробити міста та населені пункти інклюзивними, безпечними, стійкими та сталими	11.1 Забезпечити доступність житла
	11.2 Забезпечити розвиток поселень і територій виключно на засадах комплексного планування та управління за участю громадськості, втому числі розвиток транспортної системи
	11.3 Інклюзивна та стійка урбанізація
	11.4 Захист світової культурної та природної спадщини
	11.5 Зменшення негативних наслідків стихійних лих
	11.6 Зменшення негативного впливу міст на довкілля
	11.7 Забезпечення доступу до безпечних та інклюзивних зелених і громадських місць
	11.a Ефективне планування національного та регіонального розвитку
	11.b Впроваджувати політику залучення, ефективного використання ресурсів та зменшення ризику лих
	11.c Підтримка найменш розвинених країн у стійкому та сучасному будівництві

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №11 в Україні:

1. Створення умов та забезпечення доступу до достатнього, безпечного і недорогого житла та основних життєвих послуг.
2. Розвиток надійної, безпечної та зручної транспортної та іншої інфраструктури (з дотриманням принципів універсального дизайну, тобто для осіб з обмеженими можливостями, жінок з дітьми, людей похилого віку тощо).
3. Розвиток поселень і територій виключно на засадах комплексного і сталого планування (на підставі генеральних планів) та управління за участю громадськості на принципах сталого розвитку за умови збереження наявних та визначення нових об’єктів культурної і природної спадщини.
4. Розвиток системи оповіщення населення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, а також запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, забезпечення реагування на них і подолання їх наслідків.
5. Мінімізація негативного впливу за будь-яким виміром (екологічний, безпековий тощо) на життя і здоров’я жителів.

ЦСР №12 “Відповідальне споживання” завдання та рекомендації для її досягнення

Таблиця 12- ЦСР №12 та завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
Забезпечити стійкі моделі споживання та виробництва	12.1 Впровадити 10-річну систему сталого споживання та виробництва
	12.2 Раціональне управління та використання природних ресурсів
	12.3 Скоротити вдвічі світові харчові відходи на душу населення
	12.4 Відповідальне поводження з хімікатами та відходами
	12.5 Значно зменшити утворення відходів
	12.6 Заохочувати компанії застосовувати стійкі практики та звітувати про сталий розвиток
	12.7 Сприяти сталим практикам піл час державних закупівель
	12.8 Сприяти загальному розумінню сталого способу життя
	12.а Підтримувати науково-технічний потенціал країн, що розвиваються, для сталого споживання та виробництва
	12.б Розробляти та впроваджувати інструменти для моніторингу сталого туризму
	12.в Усунути вектори (моду) ринку, які сприяють марнотратному споживанню

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №12 в Україні:

1. Інтеграція до національних, регіональних і секторальних стратегій та програм розвитку положень Десятирічної стратегії дій з переходу до використання сталих моделей споживання і виробництва.
2. Запровадження моделі циркулярної економіки, насамперед шляхом орієнтації на енергозбереження, регенеративне екологічно чисте виробництво та споживання.
3. Оптимізація виробничо-збутових ланцюжків продовольства з метою мінімізації втрат на всіх етапах життєвого циклу.
4. Обмеження використання небезпечних хімічних речовин і їх потрапляння в довкілля за рахунок запровадження міжнародних стандартів та удосконалення управління процесами життєвого циклу продуктів.
5. Застосування сучасних технологій і практик поводження з відходами виробництва та споживання.

*ЦСР №13 “Пом’якшення наслідків зміни клімату” завдання та рекомендації
для її досягнення*

Таблиця 13 - ЦСР №13 та завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
Вжити термінових заходів для боротьби зі зміною клімату та її наслідками шляхом регулювання викидів і сприяння розвитку відновлюваної енергетики клімату	13.1 Посилення стійкості та здатності до адаптації до катастроф, пов’язаних із кліматом
	13.2 Інтегрувати заходи щодо зміни клімату в політику та планування
	13.3 Розвивати знання та потенціал для боротьби зі зміною клімату
	13.a Виконувати Рамкову конвенцію ООН про зміну клімату
	13.b Сприяти механізмам підвищення потенціалу для планування та управління

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №13 в Україні:

1. Зниження викидів парникових газів, що передбачено міжнародними зобов’язаннями України. Таке зниження досягається як безпосередньо (зокрема, шляхом підвищення енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії), так і опосередковано (наприклад, шляхом активізації механізмів поглинання ПГ). У цьому контексті завдання Цілі 13 кореспондують із завданнями Цілі 7 (що передбачають розвиток низьковуглецевої енергетики) та Цілі 15 (в рамках якої передбачено розширення лісових площ держави).

2. Інформування громадськості про наслідки зміни клімату, фактори впливу на клімат, механізми і практики протидії та адаптації, упровадження відповідних освітніх програм на всіх рівнях формальної та неформальної освіти.

ЦСР №14 “Збереження морських ресурсів” завдання та рекомендації для її досягнення

Таблиця 14 - ЦСР №14 та завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
Збереження та раціональне використання океанів, морів та морських ресурсів для сталого розвитку	14.1 Скоротити забруднення морського середовища
	14.2 Захист і відновлення екосистем
	14.3 Зменшити підкислення океану
	14.4 Впровадження системи рибальства, яка не насить шкоди морським та океанічним екосистемам (стале рибальство)
	14.5 Охорона прибережних та морських територій
	14.6 Припинення видачі ліцензій, які сприяють надмірному вилову риби та морепродуктів
	14.7 Збільшення економічних вигод від сталого використання морських ресурсів
	14.а Розширення наукових знань, досліджень і технологій для здоров'я океану
	14.б Підтримка дрібних (за обсягами вилову) рибалок
	14.в Впроваджувати та забезпечувати виконання міжнародного морського права

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №14 в Україні:

1. Розроблення та впровадження інтегрованих планів управління прибережними територіями на основі кращих національних та міжнародних практик.
2. Розроблення національної стратегії морської природоохоронної політики.
3. Запровадження програми моніторингу для оцінювання стану морів.
4. Підготовка програми заходів для досягнення доброго екологічного статусу морів.

ЦСР №15 “Захист та відновлення” завдання та рекомендації для її досягнення

Таблиця 15 – ЦСР №15 та завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
1	2
Захищати, відновлювати та сприяти сталому використанню наземних екосистем,	15.1 Забезпечити збереження, відновлення та стале використання наземних і внутрішніх прісноводних екосистем
	15.2 Сприяти сталому управлінню лісами, в тому числі припинити вирубку та розпочати відновлення деградованих
	15.3 Припинення опустелювання та почати відновлення деградованих земель

1	2
Захищати, відновлювати та сприяти сталому використанню наземних екосистем, раціонально управляти лісами, боротися з опустелюванням, а також зупинити та повернути назад деградацію землі	15.4 Забезпечити збереження гірських екосистем
	15.5 Захист біорізноманіття та природних середовищ існування
	15.6 Захист доступу до генетичних ресурсів і справедливий розподіл вигод
	15.7 Викорінити браконьєрство та торгівлю охоронюваними видами
	15.8 Запобігання інвазивним чужорідним видам на суші та у водних екосистемах
	15.9 Інтеграція екосистеми та біорізноманіття в державне планування
	15.а Збільшення фінансових ресурсів для збереження та сталого використання екосистеми та біорізноманіття
	15.б Фінансування та стимулювання сталого управління лісами
	15.в Боротьба з глобальним браконьєрством і торгівлею людьми

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №15 в Україні:

1. Створення на суходолі та морській акваторії репрезентативної ефективно керованої системи природоохоронних територій;
2. Активізація заходів щодо збереження, відновлення та сталого використання наземних і внутрішніх прісноводних екосистем, у тому числі степових та водно-болотних;
3. Розширення лісових площ та стале використання лісових ресурсів;
4. Охорона та стале використання земель, запобігання опустелюванню території країни;
5. Збереження та збалансоване використання гірських екосистем.

ЦСР №16 “Мир, справедливість” завдання та рекомендації для її досягнення

Таблиця 16 - ЦСР №16 та завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
1	2
Сприяти мирним і інклюзивним суспільствам для сталого розвитку, надавати доступ до правосуддя для всіх і створювати ефективні, підзвітні та інклюзивні інституції на всіх рівнях	16.1 Скоротити поширеність насильства
	16.2 Збільшити виявлення постраждалих від торгівлі людьми та всіх форм експлуатації
	16.3 Підвищити рівень довіри до суду та забезпечити рівний доступ до правосуддя
	16.4 Зміцнити систему запобігання та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та поширення зброї масового знищення
	16.5 Значно зменшити корупцію та хабарництво
	16.6 Розвивайте ефективні, підзвітні та прозорі установи та інституції
	16.7 Забезпечити оперативне, інклюзивне та репрезентативне прийняття рішень

1	2
Сприяти мирним і інклюзивним суспільствам для сталого розвитку, надавати доступ до правосуддя для всіх і створювати ефективні, підзвітні та інклюзивні інституції на всіх рівнях	16.8 Посилити участь у глобальному управлінні
	16.9 Забезпечити універсальну правову ідентичність
	16.10 Забезпечити доступ громадськості до інформації та захистити основні свободи
	16.a Зміцнювати національні інститути для запобігання насильству та боротьби зі злочинністю та тероризмом
	16.b Сприяти та впроваджувати недискримінаційні закони та політику

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №16 в Україні:

1. Практична робота із відновлення та розбудови миру, досягнення соціальної справедливості.
2. Побудова засад інклюзивного розвитку.
3. Забезпечення верховенства права.
4. Викорінення корупції, відбудова довіри.
5. Зміцнення соціальної згуртованості.
6. Сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства та різних форм самоорганізованої діяльності громадян, спрямованої на досягнення цілі.

ЦСР №17 “Партнерство” завдання та рекомендації для її досягнення

Таблиця 17 - ЦСР №17 та завдання

Ціль сталого розвитку	Завдання
1	2
Посилити засоби впровадження та активізувати глобальне партнерство для сталого розвитку	17.1 Мобілізувати ресурси для покращення збору внутрішніх доходів
	17.2 Виконувати всі зобов'язання щодо допомоги розвитку
	17.3 Мобілізувати фінансові ресурси для країн, що розвиваються
	17.4 Допомога країнам, що розвиваються, у досягненні прийнятих зобов'язань
	17.5 Активізувати інвестиції в найменш розвинені країни
	17.6 Обмін знаннями та співпраця для доступу до науки, технологій та інновацій
	17.7 Сприяти розвитку стійких технологій у країнах, що розвиваються
	17.8 Зміцнювати науково-технічний та інноваційний потенціал для найменш розвинених країн

1	2
Посилити засоби впровадження та активізувати глобальне партнерство для сталого розвитку	17.9 Розширювати потенціал ЦСР у країнах, що розвиваються
	17.10 Сприяти створенню універсальної системи торгівлі в рамках СОТ
	17.11 Збільшити експорт країн, що розвиваються
	17.12 Усунути торгові бар'єри для найменш розвинених країн
	17.13 Підвищувати глобальну макроекономічну стабільність
	17.14 Підвищувати узгодженості політики для сталого розвитку
	17.15 Поважати національне керівництво для впровадження політики для досягнення цілей сталого розвитку
	17.16 Розвивати глобальне партнерство для сталого розвитку
	17.17 Заохочувати ефективне партнерство
	17.18 Підвищення доступності надійних даних в будь-яких сферах
17.19 Подальша розробка інструментів вимірювання прогресу	

Рекомендації щодо досягнення ЦСР №17 в Україні:

1. Утвердження партнерських засад діяльності державних організацій та поширення державно приватного партнерства.
2. Налагодження міжнародного співробітництва.
3. Розвиток мережевого суспільства.

На рис. 1 наведено схему, як кожна ціль сталого розвитку пов'язана з іншими. Досягнення однієї цілі сприяє частковому досягненню іншої.

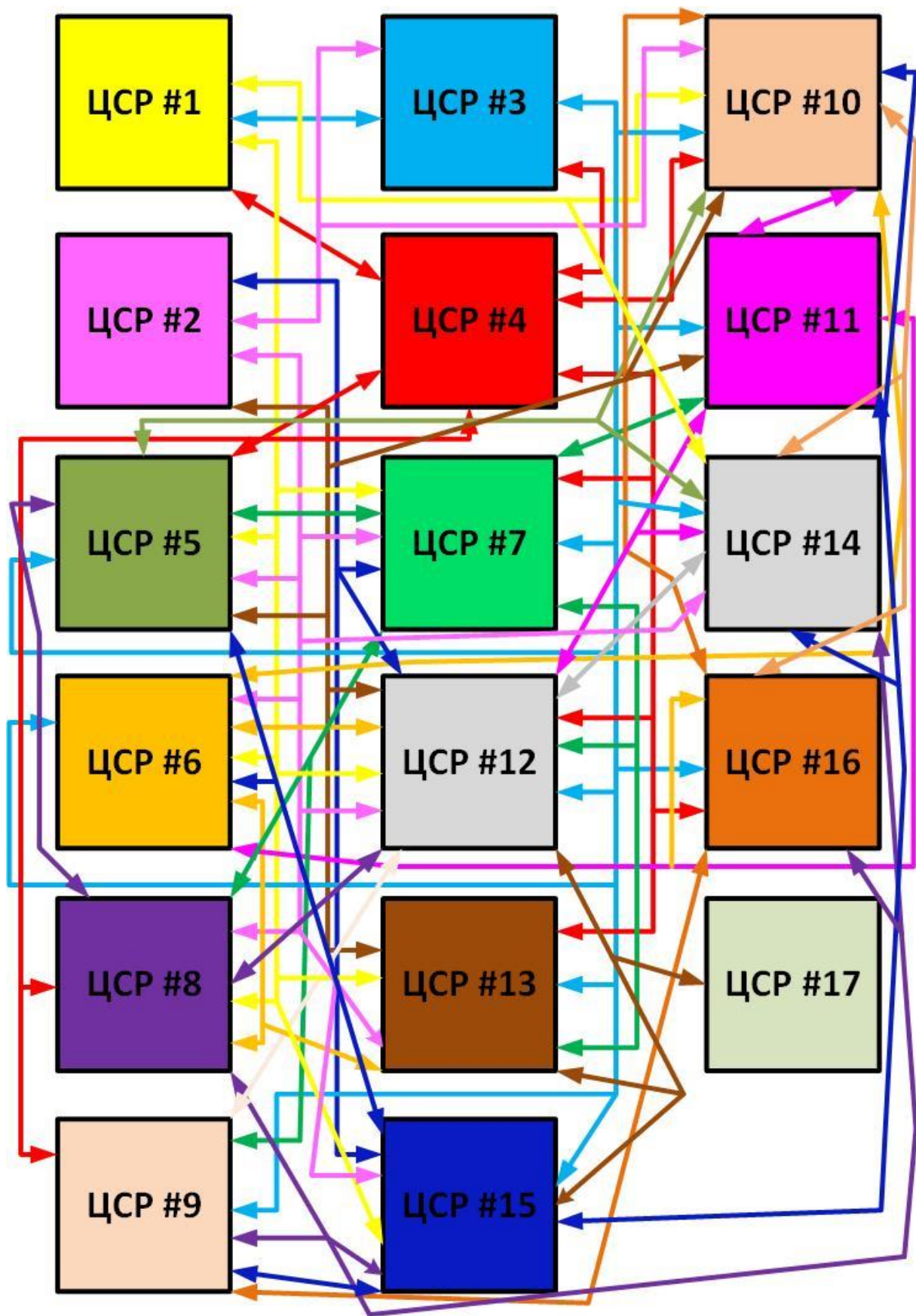

Рисунок 1 – Зв'язок ЦСР між собою

2. Завдання для практичної роботи

Підібрати відповідність грантової заявки чи стартап проекту (табл. 18) цілям сталого розвитку та їх завданням. Ретельно проаналізувати, чому саме обрані цілі та завдання в найбільшій мірі підходять для реалізації обраного проекту. Також студент може самостійно створити (вигадати) проект, описати його суть та підібрати відповідні ЦСР до нього. Під час публічної дискусії в аудиторії прислухатися до порад та критичних зауважень викладача та інших студентів.

3. Приклад виконання завдання

а) Стислий опис грантової заявки:

Проект виготовлення рекламно-агітаційних плакатів для ОТГ, які інформують про небезпеку спалення старого листя восени та пропонують альтернативні шляхи поводження з ними.

б) Відповідність ЦСР та завданням грантової заявки

Дана грантова заявка відповідає ЦСР №4 та її завданню 4.7 «Освіта для сталого розвитку та глобального громадянства», ЦСР № 12 та її завданню 12.8 «Сприяти загальному розумінню сталого способу життя» також ЦСР №15 та її завданню 15.а «Збільшення фінансових ресурсів для збереження та сталого використання екосистеми та біорізноманіття», особливо з точки зору сталого використання екосистем, адже старе листя є цінним продуктом, який при перегниванні підвищує родючість ґрунтів та сприяє створенню та розвитку «екосистем старого листя» в меншому ступені – ЦСР№17 та її завданню 17.6 «Обмін знаннями та співпраця для доступу до науки, технологій та інновацій», адже поширення знань про негативні наслідки спалювання листя сприятиме підвищенню загальної обізнаності мешканців ОТГ, а також покаже альтернативні сталі шляхи поводження з таким видом відходів.

Таблиця 18 – Приклади грантових заявок та стартап проектів для виконання практичної роботи

№	Стислий опис проекту	Тип проекту
1	Додаток для мобільних пристроїв для підрахування кількості нітратів у їжі, яку споживає людина	стартап
2	Створення портативного пристрою для аналізу вмісту трансжирів у харчовій продукції	стартап
3	Інформаційно-освітній проект «Безпечна їжа» для школярів	грант
4	Розробка автоматизованої програми оцінки екологічності виробництва харчових продуктів	стартап
5	Розробка автоматизованої програми оцінки екологічності обраного способу видобутку нафти чи газу	стартап
6	Автоматизований комплекс оцінки якості видобутої нафти	стартап
7	Новий енергоефективний спосіб видобутку нафти	стартап
8	Інформаційний проект для керівників великих нафтовидобувних компаній «Видобувай нафту – дбай про майбутнє наступних поколінь»	грант
9	Створення інформаційних матеріалів для мешканців ОТГ, прилеглих до великих нафтопроводів з метою інформування їх про екологічні наслідки крадіжки нафти за допомогою саморобних нафтогонів	грант
10	Освітній проект для дітей про переваги вживання місцевих сезонних овочів та фруктів	грант
11	Пристрій для класифікації питної води з точки хору можливості використання для приготування різних напоїв у промислових масштабах	стартап
12	Автоматизована програма пошуку переробних підприємств для різних типів харчових відходів та оцінки доцільності співпраці з точки зору концепції сталого розвитку	грант/ стартап
13	Впровадження програми компостування харчових відходів в ОТГ	грант
14	Освітній проект для школярів «Що можна отримати з нафти»	грант
15	Додаток для мобільних пристроїв для оцінки екологічної безпеки розташування заправок у конкретному місці	грант/ стартап

Навчальне видання
Методичні вказівки
до практичного заняття
«Відповідність грантових та старт-ап заявок цілям сталого розвитку»
з курсу «Екологія»
для студентів спеціальностей 181 «Харчові технології»
185 «Нафтогазова інженерія та технології»
усіх форм навчання

Укладачі:

ТИХОМИРОВА Тетяна Сергіївна
ШЕСТОПАЛОВ Олексій Валерійович
НОВОЖИЛОВА Тетяна Борисівна

Відповідальний за випуск *О.В Шестопалов*

Роботу рекомендував до друку *Н.М. Самойленко*

В авторській редакції

План 2023 р., поз. 26.
Підп. до друку 28.06.2023. Формат 60x84/16.
Гарнітура Таймс. Друк цифровий. Зам. №8/06/23.
Обсяг: 1,4 ум.-друк. арк. Наклад 50 прим.

Виготовлювач: ФОП Панов А.М.
Свідоцтво серії ДК № 4847 від 06.02.2015 р.
м. Харків, вул. Жон Мироносиць, 10, оф. 6,
тел. +38(057)714-06-74, +38(050)976-32-87
copy@vlavke.com